

Υπόθεση C-795/19

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία κατάθεσης:

29 Οκτωβρίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Riigikohus (Εσθονία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

24 Οκτωβρίου 2019

Προσφεύγων:

XX

Καθού:

Tartu Vangla

Λοιποί διάδικοι:

Justiitsminister

Tervise- ja tööminister

Õiguskantsler

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Έλεγχος συνταγματικότητας στο πλαίσιο προσφυγής του XX κατά της απόφασης του διευθυντή του Tartu Vangla (σωφρονιστικού καταστήματος Τάρτου, Εσθονία), της 28ης Ιουνίου 2017 σχετικά με την απόλυση του XX από την υπηρεσία.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης – Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, υποβληθείσα σύμφωνα με το άρθρο 267, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β', και τρίτο

εδάφιο, ΣΛΕΕ, η οποία αφορά την ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78/ΕΚ.

Το προδικαστικό ερώτημα

Πρέπει το άρθρο 2, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 2[7]ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αντιβαίνουν σε αυτό διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας που προβλέπουν ότι η μειωμένη ικανότητα ακοής κάτω του προβλεπομένου ορίου συνιστά απόλυτο κώλυμα για την απασχόληση ενός προσώπου ως σωφρονιστικού υπαλλήλου και οι οποίες δεν επιτρέπουν τη χρήση βοηθημάτων ακοής κατά την εκτίμηση της τηρήσεως των απαιτήσεων ως προς την ακουστική ικανότητα;

Παρατιθέμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Άρθρο 2 ΣΕΕ.

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 21, παράγραφος 2.

Οδηγία 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (ΕΕ L 303 της 2.12.2000 σ. 16 έως 22), άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', άρθρο 2, παράγραφος 5, άρθρο 3, παράγραφος 1, και άρθρο 4, παράγραφος 1.

Παρατιθέμενες διατάξεις εθνικής νομοθεσίας

Eesti Vabariigi põhiseadus (Σύνταγμα της Δημοκρατίας της Εσθονίας, στο εξής: Σύνταγμα), άρθρο 12, παράγραφος 1, και άρθρο 29.

Vangistusseadus (νόμος περί εκτελέσεως των ποινών, στο εξής: VangS), άρθρο 146, παράγραφοι 1 και 4.

Põhiseadushikkuse järelvalve kohtumenetluse seadus (νόμος περί της διαδικασίας ελέγχου συνταγματικότητας, στο εξής: PSJKS), άρθρο 14, παράγραφος 2.

Väljateenitud aastate pensionide seadus (νόμος περί συντάξεων για κεκτημένων συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων, στο εξής: VAPS), άρθρο 2, σημείο 2.

Vabariigi Valitsuse 22. jaanuari 2013. aasta määrus nr 12 „Vanglateenistuse ametniku tervisenõuded ja tervisekontrolli kord ning tervisetõendi sisu ja vormi nõuded“ (υπ' αριθ. 12 κανονιστική απόφαση της Κυβερνήσεως της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της 22ας Ιανουαρίου 2013, «Απαιτήσεις σχετικά με την υγεία των

σωφρονιστικών υπαλλήλων και διαδικασία εξέτασεως της υγείας, καθώς και σχετικά με το περιεχόμενο και τον τύπο του πιστοποιητικού υγείας»), άρθρα 3 έως 5 και παράρτημα 1.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της κύριας δίκης

- 1 Η Κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Εσθονίας εξέδωσε στις 22 Ιανουαρίου 2013, δυνάμει του άρθρου 146, παράγραφος 4, VangS, την υπ' αριθ. 12 κανονιστική απόφαση «Απαιτήσεις σχετικά με την υγεία των σωφρονιστικών υπαλλήλων και διαδικασία της ιατρικής εξέτασεως, καθώς και σχετικά με το περιεχόμενο και τον τύπο του πιστοποιητικού υγείας» (στο εξής: υπ' αριθ. 12 κανονιστική απόφαση). Η υπ' αριθ. 12 κανονιστική απόφαση τέθηκε σε ισχύ την 26η Ιανουαρίου 2013 και ορίζει στο άρθρο 4 απαιτήσεις ως προς την ακουστική ικανότητα ως απαίτηση υγείας των σωφρονιστικών υπαλλήλων. Συγκεκριμένα, το επίπεδο της ακουστικής ικανότητας του σωφρονιστικού υπαλλήλου πρέπει να επαρκεί ώστε ο υπάλληλος να έχει τη δυνατότητα να συνομιλεί στο τηλέφωνο και να ακούει συναγερμούς και ραδιοεπικοινωνίες (άρθρο 4, παράγραφος 1, της υπ' αριθ. 12 κανονιστικής αποφάσεως). Κατά τον έλεγχο της καταστάσεως της υγείας δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει η μειωμένη ικανότητα ακοής του αυτιού με την καλύτερη ακουστική ικανότητα τα 30 dB επί συχνότητας 500-2000 Hz και τα 40 dB επί συχνότητας 3000-4000 Hz και του αυτιού με τη χειρότερη ακουστική ικανότητα τα 40 dB επί συχνότητας 500-2000 Hz και τα 60 dB επί συχνότητας 3000-4000 Hz (άρθρο 4, παράγραφος 2, της υπ' αριθ. 12 κανονιστικής αποφάσεως). Το παράρτημα 1 της υπ' αριθ. 1 κανονιστικής απόφασης περιέχει κατάλογο των διαταραχών υγείας οι οποίες εμποδίζουν την εκπλήρωση των υπηρεσιακών υποχρεώσεων του σωφρονιστικού υπαλλήλου (άρθρο 5, παράγραφος 1, της υπ' αριθ. 12 κανονιστικής αποφάσεως), ενώ η συνδρομή ενός απόλυτου ιατρικού κωλύματος αποκλείει την απασχόληση προσώπου σε σωφρονιστική υπηρεσία και την εκμάθηση της εργασίας του σωφρονιστικού υπαλλήλου (άρθρο 5, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της υπ' αριθ. 12 κανονιστικής αποφάσεως). Σύμφωνα με το παράρτημα 1, η μειωμένη ικανότητα ακοής κάτω του προβλεπομένου ορίου αποτελεί απόλυτο κώλυμα.
- 2 Ο XX (στο εξής επίσης: προσφεύγων) απασχολείτο από τη 2α Δεκεμβρίου 2002 ως επόπτης του σωφρονιστικού τμήματος και από την 1η Ιουνίου 2008 ως επόπτης του τμήματος επιτηρήσεως στο σωφρονιστικό κατάστημα του Τάρτου. Σε εξέταση της υγείας τον Απρίλιο 2017 διαπιστώθηκε ότι η ακουστική ικανότητά του σε ένα αυτί ήταν μειωμένη, και δη ανερχόταν σε 55-75 dB επί συχνότητας 500-2000 Hz. Ο προσφεύγων είχε στην κατοχή του ακουστικό βαρηκοΐας με τη χρήση του οποίου η ακουστική του ικανότητα ανταποκρινόταν στις απαιτήσεις. Η ακουστική ικανότητα στο έτερο αυτί ανταποκρινόταν στις προβλεπόμενες απαιτήσεις της υπ' αριθ. 12 κανονιστικής αποφάσεως. Με απόφαση της 28ης Ιουνίου 2017 (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), ο διευθυντής του Tartu Vangla (σωφρονιστικού καταστήματος Τάρτου) απέλυσε τον προσφεύγοντα.

- 3 Με απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2017, το **Tartu Halduskohus** (διοικητικό πρωτοδικείο Τάρτου, Εσθονία) απέρριψε την προσφυγή του XX για την αναγνώριση της έλλειψης νομιμότητας της προσβαλλόμενης απόφασης, καθώς και το σωρευθέν αποζημιωτικό αίτημα. Κατά την κρίση του διοικητικού πρωτοδικείου, είναι κατά βάση θεμιτό να τίθενται απαιτήσεις υγείας οι οποίες αποκλείουν την απασχόληση ως σωφρονιστικού υπαλλήλου. Η δημόσια τάξη και η ασφάλεια είναι θεμελιώδεις αξίες της κοινωνίας, για την προστασία των οποίων δικαιολογείται ο περιορισμός άλλων θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η απαίτηση ως προς την ακουστική ικανότητα κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, της υπ' αριθ. 12 κανονιστικής αποφάσεως αποτελεί αναγκαίο και δικαιολογημένο μέτρο, προκειμένου να είναι σε θέση οι εν υπηρεσία σωφρονιστικοί υπάλληλοι να εκπληρώνουν τα ανατεθέντα σε αυτούς καθήκοντα σύμφωνα με τον εργασιακό κανονισμό του σωφρονιστικού καταστήματος.
- 4 Με την απόφαση της 11ης Απριλίου 2019, το **Tartu Ringkonnakohus** (περιφερειακό δικαστήριο Τάρτου, Εσθονία) εξαφάνισε την απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου και εξέδωσε επί της υποθέσεως νέα απόφαση με την οποία έκανε δεκτή την προσφυγή, έκρινε την προσβαλλόμενη απόφαση παράνομη και επιδίκασε στον προσφεύγοντα αποζημίωση ύψους 60 μηνιαίων μισθών. Το περιφερειακό δικαστήριο έκρινε ότι το παράρτημα 1 της υπ' αριθ. 12 κανονιστικής αποφάσεως είναι αντισυνταγματικό και άφησε ανεφάρμοστο το παράρτημα αυτό κατά την κρίση της υπόθεσης στο βαθμό που η μειωμένη ικανότητα ακοής κάτω του προβλεπομένου ορίου συνιστά απόλυτο κώλυμα για την απασχόληση ως σωφρονιστικού υπαλλήλου. Κατά την εκτίμηση του περιφερειακού δικαστηρίου, η ρηθείσα διάταξη προσκρούει στην απορρέουσα από το άρθρο 12, παράγραφος 1, του Συντάγματος γενική αρχή της ισότητας και την απορρέουσα από το άρθρο 11, δεύτερο εδάφιο, του Συντάγματος αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.
- 5 Το περιφερειακό δικαστήριο συνέκρινε τα άτομα με ακουστική αναπηρία με τα άτομα με οπτική αναπηρία. Οι απαιτήσεις ως προς την ικανότητα όρασης ορίζονται στο άρθρο 3 της υπ' αριθ. 12 κανονιστικής αποφάσεως και η επιδείνωση της οπτικής οξύτητας κάτω του προβλεπομένου ορίου συνιστά επίσης απόλυτο κώλυμα για τη σωφρονιστική υπηρεσία. Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, της υπ' αριθ. 12 κανονιστικής αποφάσεως, ο σωφρονιστικός υπάλληλος έχει ωστόσο δικαίωμα να φοράει φακούς επαφής και γυαλιά. Οι απαιτήσεις ως προς την ακουστική ικανότητα ορίζονται στο άρθρο 4 της υπ' αριθ. 12 κανονιστικής αποφάσεως, στο οποίο δεν προβλέπεται η δυνατότητα χρήσεως ακουστικού βαρηκοΐας σε περίπτωση μειωμένης ακουστικής ικανότητας. Για τη διαφορετική αντιμετώπιση παρεμφερών ομάδων ατόμων θα έπρεπε να συντρέχει εύλογη και ενδεδειγμένη αιτία. Το κριτήριο αυτό δεν πληρούται εν προκειμένω. Το περιφερειακό δικαστήριο έκρινε ότι θα μπορούσε να συνταχθεί ένας κατάλογος επιτρεπομένων ακουστικών βαρηκοΐας εντός σωφρονιστικού καταστήματος. Ωστόσο, δεν είναι ενδεδειγμένος ο αποκλεισμός όλων των ακουστικών βαρηκοΐας χωρίς διάκριση και ο αποκλεισμός από τη σωφρονιστική υπηρεσία ατόμων με ακουστική αναπηρία σε αντίθεση με τα άτομα με οπτική αναπηρία.

- 6 Εξάλλου, προσβλήθηκε η δικαιολογημένη εμπιστοσύνη του προσφεύγοντος. Ο προσφεύγων ανέλαβε τα καθήκοντά του ως επόπτης στο Tartu Vangla (σωφρονιστικό κατάστημα Τάρτου) το έτος 2002, όταν οι διατάξεις του νόμου δεν προέβλεπαν περιορισμούς ως προς άτομα με ακουστική αναπηρία για την απασχόληση στη σωφρονιστική υπηρεσία. Ο προσφεύγων προέβαλε ότι εξαιτίας της απόλυσης, απώλεσε το δικαίωμα ειδικής σύνταξης λόγω κεκτημένων συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων κατά το άρθρο 2, αριθ. 2, VAPS, την οποία θα είχε θεμελιώσει αυτός μετά από λίγα έτη, εάν είχε παραμείνει στην υπηρεσία.
- 7 Το περιφερειακό δικαστήριο απεφάνθη ότι το παράρτημα 1 της υπ' αριθ. 12 κανονιστικής αποφάσεως είναι αντισυνταγματικό στον βαθμό που η μειωμένη ικανότητα ακοής κάτω του προβλεπομένου ορίου συνιστά απόλυτο κώλυμα για την απασχόληση ως σωφρονιστικού υπαλλήλου, έκρινε το παράρτημα αυτό ανεφάρμοστο και παρέπεμψε την απόφαση ενώπιον του Riigikohus (Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου, Εσθονία) προς έλεγχο της συνταγματικότητας της διάταξης.

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης ως προς το ζήτημα της συνταγματικότητας

- 8 Ο **Õiguskantsler** (διαμεσολαβητής δικαιοσύνης) είναι της γνώμης ότι το άρθρο 4 της υπ' αριθ. 12 κανονιστικής αποφάσεως και το παράρτημά της 1 έρχονται σε αντίθεση με την απορρέουσα από το άρθρο 29 του Συντάγματος ελευθερία του επαγγέλματος και το άρθρο 12, παράγραφος 1, του Συντάγματος, στο οποίο θεμελιώνεται η γενική αρχή της ισότητας και το οποίο απαγορεύει τις διακρίσεις. Η αντίθεση έγκειται στο ότι δεν προβλέπεται δυνατότητα διερεύνησης κατά πόσον η μειωμένη ακουστική ικανότητα δημιουργεί κώλυμα σε σωφρονιστικό υπάλληλο κατά την εκπλήρωση των εργασιακών καθηκόντων του και κατά πόσον η μειωμένη ακουστική ικανότητα μπορεί να βελτιωθεί με τη χρήση ακουστικού βαρηκοΐας. Το περιφερειακό δικαστήριο θα έπρεπε να εξετάσει την ενδεχόμενη αντίθεση της υπ' αριθ. 12 κανονιστικής αποφάσεως προς την οδηγία 2000/78/EK του Συμβουλίου, η οποία μεταφέρθηκε στο εσθονικό δίκαιο μέσω του Võrdse kohtlemise seadus (εσθονικού νόμου περί ίσης μεταχείρισεως). Θα έπρεπε να είχε κριθεί εάν η αναπηρία δημιούργησε κώλυμα στον σωφρονιστικό υπάλληλο στη συγκεκριμένη περίπτωση κατά την εκπλήρωση των εργασιακών καθηκόντων του.
- 9 Ο **Justiitsminister** (Υπουργός Δικαιοσύνης) είναι της γνώμης ότι το παράρτημα 1 της υπ' αριθ. 12 κανονιστικής αποφάσεως δεν είναι αντισυνταγματικό. Η φυσική ακουστική ικανότητα του σωφρονιστικού υπαλλήλου πρέπει να βρίσκεται σε τέτοιο επίπεδο, ώστε να διασφαλίζει ακόμη και δίχως βοηθήματα σε κάθε περίπτωση την ασφάλεια του ιδίου και των λοιπών υπαλλήλων, καθώς και την απεριόριστη επικοινωνία. Ως προς τους σωφρονιστικούς και τους αστυνομικούς υπαλλήλους πρέπει να ισχύουν οι ίδιες απαιτήσεις ως προς την ακουστική ικανότητα.

- 10 Ο **Tervise- ja tööminister** (Υπουργός Υγείας και Εργασίας) θεωρεί πιθανό η υπ' αριθ. 12 κανονιστική απόφαση και το παράρτημά της 1 να οδηγούν σε αδικαιολόγητη διαφορετική μεταχείριση ανθρώπων με οπτική αναπηρία και ανθρώπων με ακουστική αναπηρία, καθόσον δεν επιτρέπεται η βελτίωση της μειωμένης ακουστικής ικανότητας σε αντίθεση με την περιορισμένη οπτική οξύτητα. Άλλως θα είχαν τα πράγματα αν η ρύθμιση προέβλεπε ως προς τις απαιτήσεις υγείας του σωφρονιστικού υπαλλήλου τη δυνατότητα εξατομικευμένης εξέτασεως των συγκεκριμένων περιστάσεων σε κάθε περίπτωση μειωμένης ακουστικής ικανότητας.
- 11 Το **Tartu Vangla** (σωφρονιστικό κατάστημα Τάρτου) συντάσσεται με το σκεπτικό και τη θέση του Υπουργού Δικαιοσύνης.
- 12 Ο **προσφεύγων** ισχυρίζεται ότι το άρθρο 4 της υπ' αριθ. 12 κανονιστικής αποφάσεως και το παράρτημά της 1 παραβιάζουν την ελευθερία του επαγγέλματος, τη γενική αρχή της ισότητας και την αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων, οι οποίες απορρέουν από το Σύνταγμα.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 13 Το **Põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium** (τιμήμα αρμόδιο για τον έλεγχο της συνταγματικότητας, Εσθονία) έκρινε ότι δεν αμφισβητείται στο πλαίσιο της δίκης ότι ο προσφεύγων υπηρέτησε ως σωφρονιστικός υπάλληλος πλέον των 14 ετών και 6 μηνών. Σύμφωνα με την πρόσφατη περιγραφή της υπηρεσίας του προσφεύγοντος, συγκαταλέγονταν μεταξύ των υπηρεσιακών του καθηκόντων, μεταξύ άλλων, η εποπτεία των τελούντων υπό ηλεκτρονική επιτήρηση προσώπων μέσω του συστήματος επιτηρήσεως, ως και η μετάδοση πληροφοριών σχετικών με τα πρόσωπα τούτα, η επίβλεψη του εξοπλισμού εποπτείας και σηματοδοτήσεως, η απόκριση σε πληροφορίες σχετικά με συναγερμούς και η μετάδοση αυτών, καθώς και η διαπίστωση παραβάσεων του εργασιακού κανονισμού. Κατά τη διάρκεια της μέχρι σήμερα υπηρεσίας του, ουδέποτε προσήφθη στον προσφεύγοντα κάποια κατηγορία σχετικά με την εκπλήρωση των εργασιακών του καθηκόντων. Οι απαιτήσεις ως προς την ακουστική ικανότητα, συμπεριλαμβανομένης της απαγόρευσης χρήσης ακουστικών βαρηκοΐας ή άλλων βοηθημάτων, τέθηκαν σε ισχύ ενόσω ο προσφεύγων βρισκόταν ήδη στην υπηρεσία πλέον των δέκα ετών. Κατά το έτος 2017 διαπιστώθηκε σε εξέταση της υγείας ότι η ακουστική ικανότητα του προσφεύγοντος σε ένα αυτί δεν ανταποκρίνεται στις τεθείσες απαιτήσεις. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι έχει μειωμένη ακουστική ικανότητα στο συγκεκριμένο αυτί από την παιδική ηλικία του. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης επιβεβαιώνει ότι η χρήση ακουστικών βαρηκοΐας δεν ήταν απαγορευμένη εξ' υπαρχής στον τομέα των σωφρονιστικών καταστημάτων. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης και το Tartu Vangla (σωφρονιστικό κατάστημα Τάρτου) στηρίζουν τις απαιτήσεις και τους περιορισμούς που τέθηκαν διά της υπ' αριθ. 12 κανονιστικής αποφάσεως στο ότι εξαιτίας της ανάγκης κατοχύρωσης της ασφάλειας και της δημοσίας τάξεως δεν είναι επιτρεπτή η χρήση κανενός βοηθήματος για την πλήρωση των απαιτήσεων ως προς την

ακουστική ικανότητα: εξαιτίας περιορισμένων πόρων, πρέπει ο προσφεύγων να είναι σε θέση να εκπληρώσει όλα τα καθήκοντα του σωφρονιστικού υπαλλήλου για τα οποία έχει εκπαιδευθεί και επιπλέον να συνδράμει υπηρεσιακά την αστυνομία εάν χρειαστεί. Ως εκ τούτου, η φυσική ακουστική ικανότητα του σωφρονιστικού υπαλλήλου πρέπει να βρίσκεται σε τέτοιο επίπεδο ώστε να διασφαλίζει ακόμη και δίχως βοηθήματα (λ.χ. εάν αδειάσει η μπαταρία του ακουστικού βαρηκοΐας ή εάν χαθεί η συσκευή σε περίπτωση επίθεσης) σε κάθε περίπτωση την ασφάλεια του ιδίου και των λοιπών υπαλλήλων, καθώς και την απεριόριστη επικοινωνία.

- 14 Το περιφερειακό δικαστήριο κίνησε διαδικασία για τον έλεγχο της συνταγματικότητας, προκειμένου να ελέγξει τη συνταγματικότητα των διατάξεων της υπ' αριθ. 12 κανονιστικής απόφασης. Ωστόσο, δεν προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής εάν το δικαστήριο είχε εξετάσει κατά πόσον η επίμαχη ρύθμιση είναι συμβατή με το δίκαιο της Ένωσης ή με διάταξη εθνικής νομοθεσίας για την εφαρμογή του. Προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης, πρέπει εν ανάγκη να κριθούν ανεφάρμοστες τυχόν αντίθετες εθνικές διατάξεις, ενώ δεν είναι απαραίτητη η αναμονή της κατάργησής τους μέσω διαδικασίας ελέγχου της συνταγματικότητας (πρβλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 2018, *The Minister for Justice and Equality και Commissioner of An Garda Síochána*, C-378/17, EU:C:2018:979, σκέψη 50).
- 15 Εκτός του Συντάγματος, η υποχρέωση της Διοίκησης προς ίση μεταχείριση και μη διάκριση προσώπων με αναπηρία και προσώπων που βρίσκονται σε ανάλογη κατάσταση απορρέει και από το δίκαιο της Ένωσης. Σύμφωνα με το άρθρο 2 ΣΕΕ, η Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζεται στη θεμελιώδη αρχή της ισότητας. Το άρθρο 21, παράγραφος [1], του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απαγορεύει, μεταξύ άλλων, κάθε διάκριση λόγω αναπηρίας. Σκοπός της οδηγίας 2000/78/ΕΚ είναι κατά το άρθρο 1 η θέσπιση ενός πλαισίου για την καταπολέμηση των διακρίσεων, μεταξύ άλλων, λόγω ειδικών αναγκών στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας. Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας, τούτη εφαρμόζεται σε όλα τα πρόσωπα, στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων φορέων, όσον αφορά, μεταξύ άλλων, τους όρους απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των απολύσεων (στοιχείο γ'). Σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας, συντρέχει άμεση διάκριση όταν, λόγω ειδικών αναγκών, ένα πρόσωπο υφίσταται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν την οποία υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο σε ανάλογη κατάσταση ένα άλλο πρόσωπο. Τα κράτη μέλη μπορούν βέβαια κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας να προβλέπουν κατά παρέκκλιση του άρθρου 2, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας ότι η διαφορετική μεταχείριση που βασίζεται σε έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1, δεν συνιστά διάκριση όταν, λόγω της φύσης των συγκεκριμένων επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή του πλαισίου εντός του οποίου διεξάγονται αυτές, ένα τέτοιο χαρακτηριστικό αποτελεί ουσιαστική και καθοριστική επαγγελματική προϋπόθεση, ωστόσο η θέσπιση μιας τέτοιας εξαίρεσης είναι επιτρεπτή μόνον εφόσον ο στόχος είναι θεμιτός και η προϋπόθεση είναι ανάλογη.

Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 5, η οδηγία δεν θίγει τα μέτρα που προβλέπει ο εθνικός νόμος και τα οποία σε μια δημοκρατική κοινωνία είναι αναγκαία για την ασφάλεια, την προάσπιση της τάξης και την πρόληψη ποινικών παραβάσεων, την προστασία της υγείας και των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων. Η αιτιολογική σκέψη 18 διευκρινίζει ότι η οδηγία δεν έχει ως αποτέλεσμα να επιβάλλει στις ένοπλες δυνάμεις καθώς και στις αστυνομικές και σωφρονιστικές υπηρεσίες ή τις υπηρεσίες εκτάκτων αναγκών να προσλαμβάνουν ή να διατηρούν σε θέση απασχόλησης, πρόσωπα χωρίς την απαιτούμενη επαγγελματική επάρκεια, για την άσκηση όλων των καθηκόντων στα οποία ενδέχεται να κληθούν, λαμβάνοντας υπόψη το θεμιτό στόχο να διατηρηθεί η επιχειρησιακή ετοιμότητα των υπηρεσιών αυτών. Εξάλλου, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης απεφάνθη ότι η επιδίωξη να διασφαλισθεί η επιχειρησιακή ετοιμότητα και η καλή λειτουργία της αναφερόμενης υπηρεσίας συνιστά θεμιτό στόχο για τη διαφορετική μεταχείριση προσώπων υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78/ΕΚ. Πρέπει, εντούτοις, να ερευνηθεί αν, καθορίζοντας έναν τέτοιο περιορισμό, η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική κανονιστική ρύθμιση επέβαλε απαίτηση ανάλογη, δηλαδή αν ο περιορισμός αυτός είναι πρόσφορος για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και δεν βαίνει πέραν αυτού που είναι αναγκαίο για την επίτευξή του. (πρβλ. μεταξύ άλλων, απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 2014, *Vital Pérez*, C-416/13, EU:C:2014:2371, σκέψεις 43 έως 45).

- 16 Το δικάζον τμήμα εκτιμά ότι για την έκδοση αποφάσεως επί της εκκρεμούσας ενώπιόν του υποθέσεως ως προς τον έλεγχο της συνταγματικότητας είναι απαραίτητη η απάντηση από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης επί του ερωτήματος κατά πόσον το άρθρο 2, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78/ΕΚ πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αντιβαίνουν σε αυτό διατάξεις εθνικής νομοθεσίας οι οποίες προβλέπουν ότι η μειωμένη ικανότητα ακοής κάτω του προβλεπομένου ορίου συνιστά απόλυτο κώλυμα για την απασχόληση ως σωφρονιστικού υπαλλήλου και δεν επιτρέπουν τη χρήση βελτιωτικών βοηθημάτων κατά τη διερεύνηση της πλήρωσης των απαιτήσεων ως προς την ακουστική ικανότητα. Κατά την εκτίμηση του δικάζοντος τμήματος, ούτε το γράμμα της οδηγίας ούτε η υφιστάμενη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με το περιεχόμενο του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2000/78/ΕΚ προσφέρεται για την εξαγωγή σαφών συμπερασμάτων επί της προκειμένης υπόθεσης. Επιπλέον, δεν εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης άλλη αίτηση προδικαστικής αποφάσεως για τούτο το ερώτημα. Συνεπώς, δεν πρόκειται για περίπτωση *acte clair* ή *acte éclairé*.
- 17 Στην προκειμένη περίπτωση, το *Riigikohus* (Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο) δεν δύναται να εξετάσει άμεσα τη συμβατότητα διάταξης της εθνικής νομοθεσίας με το δίκαιο της Ένωσης στο πλαίσιο της διαδικασίας ελέγχου της συνταγματικότητας. Ο *PSJKS* δεν περιέχει καμιά ρύθμιση για την υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, η λήψη προδικαστικής αποφάσεως δεν αποκλείεται στο πλαίσιο της διαδικασίας ελέγχου της συνταγματικότητας. Εάν το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήθελε κρίνει κατά την ερμηνεία της οδηγίας ότι αυτή

αντιτίθεται σε διατάξεις εθνικής νομοθεσίας οι οποίες προβλέπουν ότι η μειωμένη ικανότητα ακοής κάτω του προβλεπομένου ορίου συνιστά απόλυτο κώλυμα για την απασχόληση ως σωφρονιστικού υπαλλήλου και δεν επιτρέπουν τη χρήση βελτιωτικών βοηθημάτων κατά τη διερεύνηση της πλήρωσης των απαιτήσεων ως προς την ακουστική ικανότητα, οι επίμαχες διατάξεις της υπ' αριθ. 12 κανονιστικής αποφάσεως οι οποίες αφορούν τον έλεγχο της συνταγματικότητας στην προκειμένη υπόθεση θα ήταν ασυμβίβαστες με το δίκαιο της Ένωσης. Σε αυτήν την περίπτωση, θα έπρεπε το περιφερειακό δικαστήριο να κρίνει ανεφάρμοστες τις διατάξεις αυτές στη διοικητική δίκη σύμφωνα με την αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης και δεν θα επιτρεπόταν να εισέλθει σε διαδικασία ελέγχου της συνταγματικότητας. Επομένως, το δικάζον τμήμα θα έπρεπε να απορρίψει την αίτηση καθόσον οι προσβαλλόμενες διατάξεις δεν θα ήταν κρίσιμες για την έκδοση απόφασης επί της διοικητικής δίκης σύμφωνα με τα άρθρα 9, παράγραφος 1, και 14, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, PSJKS. Εάν ήθελε κριθεί ότι η επίμαχη κανονιστική απόφαση είναι συμβατή με την οδηγία, δεν μπορεί εξ αυτού του λόγου και μόνον να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι οι διατάξεις αυτές είναι συμβατές με το Σύνταγμα, το δε δικάζον τμήμα θα μπορεί να προχωρήσει στον έλεγχο της συνταγματικότητάς τους.

ΕΠΙΡΑΦΟ ΕΠΙΓΡΑΦΗ